

At Yetiştirme ve Besleme
(At Yetiştirme)

Doç. Dr. Seyrani Koncagöl

Ankara

2020

At Irkları: İngiliz Atı

İngiltere kökenli bir at ırkı değildir.
1683-1730 yıllarında İngiltere'ye getirilmiş olan
Darley Arabian,
Byerley Türk ve
Godolphin Arabian
çok yönlü melezlemeyle elde edilmiştir.

Zekasını ve dayanıklılığını Arap atından
İriliğini ve hızını İngiliz atından
kısa mesafeleri hızlı koşma özelliğiyle tanınır.

Ülkemizde İngiliz atı Türkiye Jokey Kulübü ve
özel haralarda yarış atı olarak yetiştirilir. İngiliz
atı Veliefendi Hipodromunda ilk defa 1922 yılında
yarış atı olarak koşturulmuştur. İngiliz atı hem iyi
bir yarış atı, hem de binek atı olur.

Bu ırktaki atlar genellikle yarışlarda kullanılmak
üzere yetiştirilir.

At Irkları: İngiliz Atı

- İngiliz atı donu yani rengi genellikle al ve doru olur. Nadiren yağız ve kır İngiliz atı da olabilir. Atlarda başta ve bacaklarda beyazlıklar olabilir.
- Gebelik süreleri 330-340 gün kadardır.
- Doğum ağırlıkları 40-45 kg kadardır.
- Cidago yüksekliği ise 165-170 cm arasındır
- Adaptasyon sorunu yaşamaz
- Ülkemizde yarış atı olarak kullanılır
- Gelişimini 2 yaşına geldiğinde tamamlar ve koşu yaşamına bu yaştan sonra başlar.
- Damızlık olarak kullanımı da 4 yaşından sonra olur.

At Irkları: Arap Atı

Oldukça kuvvetli bir at olmasından dolayı geçmişte savaşlarda ve günümüzde de yarış atı olarak kullanılmaktadır.

Sahibine karşı çok sadıktır,
Kökenleri çok eski tarihlere dayanır

Günümüzdeki yarışlarda kullanılan atların atası durumundadır.

Sirklerde de kullanılmaktadır:

Çok zeki olmasından dolayı öğretilen metotları kolayca uygulamasındadır.

Arap atlarının deri renkleri siyahtır. Siyah olan bu deri güneşten gelen zararlı ışınlarla karşı koruma görevi yapar. Bu türlerin yarışlarda kullanılmasının en büyük sebebi ise ayak ve göğüslerinin çok kaslı olmasıdır.

Bu kaslar sayesinde daha hızlı koşabilen atlar daha geç yorulurlar. Dayanıklı olmasından dolayı savaş atları olarak kullanılmışlardır.

Saf kan Arap atlarının rengi gri dir. Siyah Arap atları çok zor bulunurlar.

Siyah renkli Arap atlarının üzerinde bulunan en küçük beyaz benek bile bu atların değerlerini düşürür.

At Irkları: Ahel Teke

Türkmen atı dır.

Bilim adamları ahal tekeyi ilk evcilleştirilmiş at ırkı olarak kabul etmektedirler.

Diğer atlara benzemediği ve ırk olarak güzel olduğu için ilk gören kişilerde büyük bir şaşkınlık ve hayranlık uyandırır.

Yarışlarda da kullanılmış ve bir çok başarıya ulaşmıştır. Avrupa ülkelerinde bilinen ve sevilen bir ırktır.

Türkmenistan'da yetiştirilmekte ve bir çok atın iyileştirilmesi için kullanılmaktadır.

Son dönemlerde yok olma tehlikesin de olması nedeniyle bir çok ülkede yetiştiriciliği yapılmaktadır.

Soğuğa dayanıklı bir ırk oldukları için genelde soğuk ülkelerde yetiştirilmektedir.

Bu ülkeler:

**Türkmenistan
Rusya,
Almanya,
Fransa,
Avustralya**

At Irkları: Ahel Teke

- Sahipleriyle son derece uyumludur
- Yumuşak ve parlak bir tüy yapısına sahiptirler
- Zeki bir ırktır
- Gece karanlıkta gözleri son derece keskindir
- Oldukça hızlı koşarlar
- Duruşu ve kulakları diğ er atlara göre oldukça diktir
- Vücutları oldukça esnektir
- G cl  bir kas yapısına sahiptirler
- Gözleri iri ve ovaldir ve açık renkli olan ahal teke atlarının genelde gözleri mavi renktedir
- Uzun boyu ile asaletli bir duruşa sahiptirler
- Uysaldırlar

Ahal teke atları isimlerini **Türkmenistan'da Akhal yöresinde yaşıyan 'Teke' aşıretinden** almışlardır. Ahal Teke atları g c ve aseletli özelliklerinden dolayı Manas Destanı ve Dede Korkut hikayelerinde de yer almıştır. Türkmenistan'da adlarına yapılmış ahal teke anıtları da mevcuttur ve **27 Nisan 'At bayramı'** olarakta kutlanmaktadır.

At Irkları: Mustang

Amerika'nın keşfinden sonra Avrupalıların kıtaya getirdiği atların çeşitli nedenlerle serbest kalarak, özgür hale gelmiş olanlarına verilen isimdir.

İspanyol Devleti güçlü ve sağlam ırklardan oluşan atları Amerika'ya göndermiştir. Kıtaya binit ve taşımacılık amacıyla getirilen atlara binmeyi öğrenen Kızılderililer daha sonraları bu hayvanların özgür biçimde gezmeleri gerektiği düşüncesiyle atları serbest bırakmışlardır. Kızılderililer, Amerika'ya yerleşenlerin atlarını da çeşitli yollarla serbest bırakmışlardır.

İspanyol ve Fas atlarının karışımı olan bu atlar doğada özgürce dolaşmaya başlamışlardır. Mustangların 1900'lerin başlarında sayıları iki milyona dayanmıştır.

Günümüzde 40 bin civarında mustang olduğu tahmin edilmektedir.

Mustanglar doğada özgürce dolaşmakta ve doğal seçimlerle çoğalmakta ve yaşamaktadırlar.

Mustangların ortalama uzunlukları 142 cm'dir. Uzunluklar 130-160 cm arasındadır. Renkleri ise karışık renkli, benekli, yağız ve kızıl şeklindedir.

At Irkları: Friesian

Kökeni, Hollanda'nın en kuzeyinde olan Friesland ilidir. Avrupa'daki Equus Robustus soyundan gelmiştir.

Dik boyun seti, kalın lüks yele ve kuyruk özellikleriyle diğer ırklar arasından sıyrılır. Renkleri genelde siyahtır.

Tarihte, şövalyeler ve soylular tarafından savaşlarda ve turnuvalarda kullanılmıştır. Tarihte adı **destrier** olarak geçer.

Bazı yetiştiriciler, 1700 ve 1800'lerde, Avrupa ve Hollanda'da popüler olan yarışlar için, hafif ve saf kan bir at yetiştirdiler. Dünya savaşından sonra ırklar yok olmaya başlamıştı. Son yıllarda, at biniciliği alanındaki özel yetiştiriciler tarafından bu tür yeniden hayat bulmuştur.

Güçlü kash gövdelerine ve iri kemiklere sahiptirler. Başları uzun ve kemerli bir boyunları vardır. Hızlı koşan atlar arasındadır. Günümüzde Firesian ırkı, modern ve barok olarak ikiye ayrılır. **Modern** tipteki atlar; sporcu atlardan daha uzun boylu ve daha ince kemiklidir. **Barok** tipindeki atlar ise; daha kısa, daha dayanıklı ve daha fazla tüye sahiptir.

At Irkları: Shire

- Soyu İngiliz soğuk kanlı at ırklarına dayanan bu at, 180 cm uzunluğunda ve 1 ton ağırlığındadır.
- Bu ırktaki en ağır olan attır
- Adımları çok yavaştır
- Ağırlığından dolayı beş tonluk bir yükü çekebilir.
- Ağır çekim işlerinde kullanılan mükemmel atlardan biridir. Shire atı tepeden tırnağa zırh ve silahla donatılmış bir süvariye taşıyabilecek kadar güçlüdür
- Bu dev yapısına rağmen Shire Atı çok yumuşak huylu bir hayvandır
- Rengi hiç değişmez ve her zaman boz ve yağıza yakındır

At Irkları: Breton Atı

Fransa'nın kuzeybatısında, Brittany'de geliştirilmiştir. Britanya'nın çeşitli bölgelerinden gelir ve üç farklı varyasyona ayrılır. Bunlar; **Corley Breton**, **Postier Breton** ve **Büyük Taslak Breton**.

Orijinal Bretonlar, Arap ve safkan ırklarla melezlenerek türetilmiştir.

Düz profilli ve orantılı bir kafaya sahiptirler. Boyunları kısa ama güçlüdür. Kaslı bir yapıya sahiptir. Göğüs bölgesi kaslı ve geniştir. Omuzları uzun, geniş ve eğimlidir. Kısa olan bacaklar, geniş olan derzler ve iyi gelişmiş olan toynaklarla güçlü bir yapıdadır. Bacakları tüylüdür. Genelde Breton, yelesi ile birlikte kestane ve kumru renginde mevcuttur.

Breton Atı Mizacı: Sakin bir attır. Eğitildiğinde komuta edilebilir. Öğrenmeye istekli oldukları için, hızlı bir şekilde gelişme eğilimi gösterirler.

Genelde bu hayvanlar, taslak at ve tarımcılıkta kullanılmaktadır.

Günümüzde askeri amaçlar için de kullanılıyor. At biniciliğinde kullanımı da mevcuttur. Bunlara ek olarak, Fransa'da Breton atının **etinden** de yararlanılmaktadır.

At Irkları: Belçika Atı

Orta çağların en donanımlı askerlerini bile kolaylıkla sırtlayabilecek kadar güçlü ve o dönemlerin Avrupa'sında vazgeçilmez bir savaş atı olmuştur.

Her ne kadar artık günümüzde bu atlar savaşlar da kullanılmıyolar da soyları savaş atlarına kadar uzanmaktadır.

Avrupa'nın eski yazarları tarafında Büyük Atlar olarak betimlenen Belçika Atları, günümüzde Belçika ve Hollanda da Flemish olarak da bilinen küçük bir bölge olan batı Avrupa'nın ortasında yetiştirilmekteydi.

Orta çağın ağır şekilde donatılmış askerlerini savaş meydanlarına taşımakla sorumluydular. Aynı zamanda taşıdıkları şövalyelerin yanı sıra kendileri de zırlara sahiptiler.

Avrupa'nın bir bölümünde Sezar zamanında buldukları bilinmektedir.

Cidago yüksekliği 170 cm.

Ağırlıkları ise 1 ton civarında olan bu at kendi ağırlığının 5 katı kadar yükleri çekebilmektedir.

Bu devasa yapısı ve gücüne karşılık Belçika atı oldukça insancıl ve yumuşak huylu bir türdür. Belçika atlarının genellikle bacaklarında kır sekiler bulunmaktadır.

At Irkları: Çingene Atı

Seçici üreme teknikleri ile İngiltere ve İrlanda'da çingene erkekler ve aileler tarafından oluşturulmuştur.

Bunun amacı hem güzel hemde baş edilecek derece uysal, az yemek ve su ile bile verimli bir şekilde çalışacak bir soy yaratmaktır.

Zeki, uysal, dayanıklı, atletik ve dost canlısıdır.

Uzun yele ve kuyrukları, paçalı ayakları ve benekleri ile oldukça ilgi çekicidirler.

Ortalama 155 cm yüksekliğindedir. Her renkte olabilirler. İçeride kıvrımlı küçük kulakları, toynaklarını kaplayan tüyleri ve kalın kemikli bacakları vardır. Kafaları buruna doğru incelik, kibar ve düzgün gözlere sahiptir.

Kısa sırta sahip olan bu atların arka ayakların ortasına doğru eğim gösteren kalçaları vardır.

Yuvarlak ve kaslı göğüsleri vardır.

Atletik yarışmalar için kullanılabilir. Mükemmel bir karavan atı, güçlü, zeki, uysal, renkli ve çok dayanıklı hayvanlardır.

At Irkları: Moğol Atı

Kısa boylu, güçlü ve dayanıklı bir ırktır.

Binicilik için de yetiştirilir.

Kısa bacaklara sahip olmalarına rağmen hızlı koşabilmektedirler.

Moğollar açısından tarihte de önemli yerleri vardır.

Boyları yaklaşık olarak 145 cm dir.

Yeleleri ve kuyrukları ise oldukça uzundur. Moğol atlarının **yeleleri halk tarafından kutsal karşılanır**, önemsenir ve korunur.

Özellikle uzun mesafe koşularında oldukça başarılı bir hayvandır. Yük taşıma gibi işlerde de dirençlidirler.

Moğol atları, doğal beslenen ve doğal ortamda yaşayan at ırkıdır. Doğal otlaklarda beslenen bu hayvanlar, sahibine külfet vermediği için de bir çok kişinin Moğolistan'da birden fazla sayılda da sahip olduğu bir at olmuştur. Moğol atları geçmişte de aynı şekilde değer bulmuştur.

At Irkları: Moğol Atı

Cengiz Han zamanında; uzun mesafeler gidilmek istendiğinde, zaman zaman belli bir yol kat edildikten sonra, yolda bekleyen atlar olurmuş ve at değişimi yapılırmış. Ve bu atlarla çok uzun mesafeler aşılabılmış.

Günümüzde de Moğol atlarıyla aynı yarışlar düzenlenmektedir. Bu yarışlar da günlerce sürebilen yarışlardır.

Sonuç olarak,

Moğolların korkulan, çekinilen ve zaferler kazanmış bir topluluk olmasında en büyük etken, Moğol atlarıydı. Eğer Moğollar böyle bir varlığa sahip olmasalardı, belki de ne Cengiz Han, ne de Moğollar tarihe adlarını böyle yazdıramayacaklardı.

At Irkları: Fransız Rahvan atı

19. yüzyılın başlarında koşu yarışları popülerlik kazanmaya başlamıştır. Bu nedenle Fransa'da yetiştirilen atların çoğu yarış amaçlıdır.

Başlangıçta Fransız rahvan atı Normandiya'lı ataları gibi, görünüşte kaba ve ağır bir ırktır. Ancak zamanla, saf ırk genleri, bu ırkın daha rafine bir form kazanmasına izin vermiştir.

Bu at ırkının kanlarında American Standardbred genleri bulunmaktadır.

Fransız rahvan atı, resmen 1922'de kendini ırk olarak tanıtmıştır. 1937'de, ırkın damızlık kitabı, Fransız ırkı olmayan diğer atlara kapanmıştır.

Günümüzde Fransız rahvan atı Fransa'da en popüler at ırklarından biri hale gelmiştir.

Halen güçlü bir yarış atı olarak bilinir.

Hızlı tırmanırlar, sakin, nazik ve itaatkardır. Bu nedenle eğitimi kolaydır.

Gücü, sağlam kontrolü, olağanüstü yürüyüşü nedeniyle, at binicilik okullarında sıklıkla kullanılmaktadır.

At Irkları: Fransız Rahvan atı

Yüksek hızları, inanılmaz gücü, canlılığı ve dayanıklılığı nedeniyle saygı görmektedir. Bu nedenle yarışlarda popüler bir attır. Ayrıca snowjoring sporlarında da kullanılmaktadır.

Kafaları düz ve büyüktür. Gözleri geniştir. Burun delikleri geniştir. Boyunları orantılı bir uzunluğa sahiptir ve geniştir. Omuzları eğimlidir. Göğüsleri derin ve geniştir. Belirgin göğüs kemiklerine sahiptir. Sırtı güçlü, geniş ve uzundur. Boyları kısa olmasına rağmen güçlü kasları ve arka planları sayesinde yüksek hızlara ulaşabilirler. Düz ve temiz eklemlere, aynı zamanda sağlam ve güçlü toynaklara sahiptirler.

Kuyrukları orantılıdır. Fransız rahvan atları; gri, siyah, kestane rengi, kahverengi ve defne renklerinde mevcuttur. Çekici ve asil bir görüntüsü vardır.

At Irkları: Lipizzan Atı

Eşsiz güzellikte, iyi huylu, kuvvetli, uzun yıllardır özel yetiştirme programına tabi tutulan, iyi kalitede bir at ırkıdır.

Fazla uzun atlar değillerdir. En boylusu 160 cm. kadardır. Kasları kuvvetli, uzun yaşayan hayvanlardır. Yaklaşık 35 yıl kadar yaşayabilmektedirler.

Geç büyüyebilen ama çok asil bir görünüşe sahip atlardır. Beyaz renkte görünen tüyleri vardır. Adaptasyon kabiliyetleri çok yüksektir.

Binicisinin sözünü dinleyen, itaatkar bir at ırkıdır. Her haliyle seyredilmeye değer, nadir güzellikte hayvanlardır. Oysaki yüzyıllar önce bu atlar savaşmak için yetiştirilmiş atlardanmış. Uyumlu, çabuk eğitilebilir, yumuşak tavırları ile binicilerinin her daim iyi hissetmesinde rol oynarlar.

1550 'li yıllara doğru soy tükenmesi tehdidi ile karşı karşıya kalmıştır. Dünyada sayılarının 3000'den az olduğu bilinmektedir.

Az sayıya sahip olduklarından soylarının tükenmemesi için mücadele edilmektedir.